Искушења нових интеграција

Пише: Александар Димитријевић
уторак, 05 август 2008 17:01

У тренутку када је пројекат неоколонијализма добио своје ново демагошко одело у лику глобализације а потом вербално подупрт хипердемократијом, републике Треће (Титове) Југославије су одлучиле да се приклоне ретроградном политичком моделу дезинтеграције у виду независних, национално чистих држава. У том правцу прва је кренула Словенија половином осме деценије прошлог века. Следила ју је Хрватска угледањем на своју фашистичку прошлост на почетку Другог светског рата. Босна и Херцеговина, без чврстог (јединственог) националног идентитета, по инерцији упада у крваво клупко етничко религиозних страсти које, у недостатку њихове државне артикулације немају другог израза до насиља.

Србија се закаснело пробудила из свог комунистичког, антидржавног и антинационалног сна. Једини начин да уђе у игру са осталим саиграчима свог балканског окружења био је да изврши костимирање у своју националну прошлост. И док су други своје костимирање извели тајно, камуфлирајући (скривајући) га идејама о заштити свог језика, националном ослобођењу од узурпатора СФРЈ и ЈНА, опредељењу за демократско грађанско друштво и приступање модерним друштвима капиталистичког Запада, дотле је Србија кренула у правцу захтева за остваривање својих неотуђивих националних и културних права за које се вековима борила. Али, у том тренутку на "светском тржишту" није било интереса за таквом врстом робе. У процесу светске расподеле политичке моћи и сфера утицаја, политичко руководство у Србији није располагало потребним апаратима за откривање таквог стања. Последице су у току.

И док је са једне стране Запад, када мисли о себи, проналазио нове начине за наставак политичког, економског и војног удруживања а тиме и нарастања, осавремењивањем постојећих институција, обогаћивањем нових формама међусобне сарадње и проширивањем свог састава, дотле је са друге стране, код спољног света, подстицао распарчавања, уситњавањем географских, политичких и економских простора.

Таква стратегија не треба да чуди. Мале, у сваком погледу зависне државе и народи, постају идеални пропагатори довршења идеје глобализације, јер су им за опстанак неопходни Западни спонзори. За такве државе не постоји алтернатива њиховог економског опстанка. Само приступањем савезу великих и моћних обезбеђује им одговарајуће место на светском тржишту и њихову физичку заштиту, што је иначе

превазиђен појам у новом јединственом свету.

Лакше остваривање пројекта новог света омогућено је новим садржајем појма слободе. Наиме, као у време ране младости модерних друштава, у петнаестом и шеснаестом веку, када су поданици уступали своја природна права суверену у замену за законом регулисано државно управљање, економско пословање и своју материјалну и физичку заштиту, тако је и данас. За разлику од прошлости, сва државна питања и послови, како великих али још више малих и нових држава, излазе на светско тржиште, где њима управља и одређује даљу судбину управо то само тржиште. Постајући део светског тржишта у којем његови главни покровитељи својим привилегованим положајем имају могућност да прописивањем законске регулативе за ту нову заједницу, у ствари одређују степен тржишне слободе, свих па и придружених чланова. Нови појам слободе објашњен је процесом потпуне демократизације државе и друштва. То другим речима значи доминацију тржишних закона у економској сфери, утицај тржишта кроз активности његових најмоћнијих чланова на избор политичке власти у државама чланицама нове светске заједнице у формирању, завршавајући са комплексним садржајем друштвеног живота, усвајањем општих вредности, формирању јединствених ставова и заједничких образаца понашања.

У данашњем свету великих контраста, комплексних односа и бројних отворених глобалних питања као што су "борба против тероризма", климатске промене, тражење нових извора енергије, долазак Кине у положај државе које може да постане изазов сили САД-а које су тренутно без премца, приближавањем других, попут Индије па и Бразила клубу развијених, оставља мало простора за пажњу и значај оних држава које су у процесу преласка из доба своје прошлости у савремено друштво, обично називан транзицијом.

Према томе, за Србију, као ни за било коју другу, малу или новонасталу државу у Европи чини се да нема другог пута у будућност него да што пре постане члан и партнер светској заједници народа, у којој је Европска Заједница њена подврста.

Ме|утим, питање је од самог почетка било, а и још увек јесте, који је најбољи начин да Србија амортизује шок глобализације, који као такав пога|а њен државни интерес, њену економију, и њено културно биће, одређено националном историјом. Како даље, кроз последице грађанског рата из деведесетих година, да Србија избегне своје грешке прошлости огледане у историјским заблудама? Једна од тих заблуда било је одрицање од сопствене државности и уједињавање са другим народима 1918. године у нову државу Југославију. Ништа мање осетљиво јесте и питање како да као мала национална

држава себе постави у ситуацијама када великим политичким или економским диктатом покушавају да наметну њено ново место у међународној заједници и правац даљег развоја?

И политичка позиција и политичка опозиција у земљи неопходно је да схвате у потпуности димензију детерминизма историјског развоја светске заједнице и да према томе заузму конструктиван став у свом политичком деловању. Опозиција треба да схвати да је процес глобализације неизбежан и да у њему пронађе право место за Србију. Са друге стране политичка позиција треба да, ако је то могуће, развије национални осећај који ће да јој помогне да њено политичко деловање буде у духу традиције, како историјске, тако исто и културне. Без испуњења овог предуслова ни једна од страна у власти неће моћи да обезбеди стабилност и напредак државе и друштва.

Дакле, другим речима, уласком једне државе у процес такозване транзиције, што уједно представља интеграцију у међународну заједницу, ради се у ствари о опстанку те државе кроз њено прилагођавање новим формама политичког устројства и економског функционисања. За Србију тај улазак пре свега значи пажљив и балансиран однос према сопственом културном идентитету. Неговање културне баштине, задржавање традиције у формама које нису у односу искључивости према савременим трендовима, али истовремено и синхронизација тих модерних трендова према националном сензибилитету, једино пружају могућност успешне трансформације.

Да би Србија избегла долазак у ситуацију да приступањем процесу нових интеграција допадне у крајње неповољан политички и економски положај у новој заједници, неопходно је одговорно понашање свих представника власти. Једностраним, чак пристрасним одлукама светске заједнице, по питањима распада Друге Југославије и касније вођеног грађанског рата у њој, а још више када је реч о политичкој судбини Косова и Метохије, изгубљено поверење народа Србије у такву светску заједницу. То је реалност која треба да буде уважена од странака из позиције у Скупштини Србије, као и у кабинету Председника Републике.

Интеграција у политичкој реалности нема подједнаку конотацију за све. Многи ће из таквог процеса да изађу обогаћени и оснажени. Међутим за појединце постоји опасност да тај процес означи извесни губитак. Зато је неопходно да све политичке снаге у земљи уложе максималне напоре и да у свом наступању задрже ниво одлучности и искрености, како према страним партнерима, тако и према својим бирачима. Само тренутак њихове пасивности, може да доведе целу націју у врло незавидну и непоправљиву ситуацију.

Такав је случај ових дана са питањем Косова и Метохије. То питање је за светску заједницу затворено са стањем какво је данас. Какав је однос домаћих политичара према том питању сасвим је друга ствар. Одлука која је данас наметнута Србији није праведна. Тога је свесна већина народа као и већина политичара. Многи од њих су најзад научили да вербално изразе вољу и став народа кога у власти и међународним институцијама представљају. Тако Министар иностраних послова господин Јеремић, образлажући одлуку владе о враћању амбасадора у земље Европске Заједнице, истиче како Србија неће никад да одустане од свог уставног права на територијални интегритет и целовитост, што другим речима значи задржавање Косова и Метохије у границама државе Србије. Међутим, понекад нема ничега поразнијег од пуке реторике. Само конкретне акције могу да потврде јасан политички став и правце деловања једне политичке групе.

Трговина делом државне територије, није најбољи начин за обезбеђивање њеног учешћа у данашњим интеграцијама. Како ствари сада стоје, постоји реална опасност да приступање Србије Партнерству за мир, њено касније евентуално прикључивање Европској Заједници а онда, једног дана можда и НАТО-у, што је све врло дуг и крајње неизвестан процес, значи ништа друго до амалгамизацију тренутно постојећег стања на терену, са којим српска страна у целини не може да буде задовољна јер иде комплетно на њену штету.